

Wim Liebrand, directeur RC, informatie- en communicatietechnologie schrijft aan Alex Klugkist, directeur UB

Beste Alex,

Je hebt zorgen over de financiële mogelijkheden van de UB en de faculteitsbibliotheken om hun informatievoorzieningen op een modern peil te houden. Daarnaast word je ook nog geplaagd door wat jij noemt "modieuze visies" uit het nieuwste trendrapport van de Wetenschappelijke Technische Raad van SURF. De WTR pleit ervoor het roer om te gooien en niet langer te innoveren in traditionele bibliotheekvoorzieningen maar in een digitale bibliotheek die als het ware op de werkplek van de gebruiker aanwezig is. Je bent bang dat daarmee bestaande voorzieningen als verouderd worden beschouwd en afgeschaft zullen worden.

Ik zou haast zeggen: kop op Alex, zo'n vaart zal het niet lopen. De bibliotheek bestaat al sinds drie millennia v.C. en is bijna het oudste instituut in de wereld. Enerzijds zal er altijd behoefte blijven aan een instituut dat documenten verzamelt en ontsluit. Anderzijds overleeft zo'n eeuwenoud instituut alleen als het flexibel inspeelt op zowel maatschappelijke als technologische veranderingen. Jouw bibliotheek lijkt in niets meer op de plek in Nippur te Mesopotamië waar kleitabletten werden verzameld voor algemener gebruik. De Missie is echter onveranderd gebleven. Als bibliothecaris ben jij degene die ons helpt vinden wat wij zoeken.

Terug naar de *love baby* van de WTR, de digitale bibliotheek. Modieus of niet, het gedrag van wetenschappers verandert natuurlijk wel. We zien al enige tijd een teruggang in het aantal publicaties dat jaarlijks wordt uitgeleend, terwijl het aantal nieuwe publicaties toeneemt. Deze paradox is te verklaren met de stelling dat men ook steeds meer onzin publiceert, en onzin moet men niet uitlenen. Een meer realistische verklaring is echter dat de gebruiker het liefst achter het bureau via Internet literatuuronderzoek uitvoert, artikelen schrijft dan wel colleges voorbereidt. Al dat fietsen naar de bibliotheek is tijdverlies. Op de bibliotheek aangekomen is het vervolgens geen sinecure om een plek te vinden tussen alle studenten die gezellig samen studeren.

De bibliotheek blijft, Alex, maar voor veel disciplines zal relevante informatie binnenkort alleen nog in digitale vorm aanwezig zijn. Deze digitale informatie kan niet altijd zoals vroeger bij boeken eigendom van een bibliotheek worden. Sommige documenten kunnen alleen worden ingezien na afsluiting van een soort lease-constructie dan wel een pay per view-abonnement. De behoefte aan het inzien van dit materiaal blijft, en zoals gezegd ben jij degene die ons helpt om dat te kunnen doen. Het probleem is wel dat je er minder controle over hebt omdat de informatie niet jouw eigendom is.

Hoe nu verder. Je stelt voor om samen een beleidsdocument op te stellen. Akkoord, maar dan moeten we wel samen weten waar we uit willen komen. Visie dus. Ik zie voor me een bibliotheek op amazon.com. Op mijn platte beeldscherm staat dan een icoontje dat gevraagd en ongevraagd [instelbaar] adviseert over publicaties die mij zouden kunnen interesseren. Reviews van collega's zijn beschikbaar en desgewenst kan ik deze afdrukken, beluisteren, bekijken dan wel ondergaan in ons 3D-visualisatiecentrum. In deze optiek is een grote rol weggelegd voor de facultaire bibliotheken: als disciplinegebonden expertisecentra weten zij als geen ander waar relevante informatie te vinden is. De noodzakelijke schaalgrootte wordt disciplinegewijs gerealiseerd door nationale samenwerking. De co?natie doen we samen. Onmogelijk? Nee, kijk maar naar amazon.com.

Onbetaalbaar? Dat weet ik niet. Wat dat betreft kan ik een heel eind meegaan met de visie van het Centraal Planbureau (http://www.cpb.nl/nl/news/2000_05.html). In het huidige systeem worden collectief gefinancierde goederen [wetenschappelijke publicaties] door private partijen te gelde gemaakt. Dit betreft de aanbodzijde en daar valt wellicht iets aan te doen. Aan de andere kant, de vraagzijde, zien we iets soortgelijks. Moet het collectief, de centrale bibliotheek, betalen voor alle tijdschriften die individuele onderzoekers willen raadplegen? Ligt pay per view door het betreffende onderzoeksinstituut dan niet meer voor de hand?

[index](#) Pictogram 2

▲ Begin pagina ▼

